

Η ΜΙΚΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ, ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗ

Κατερίνα Κεδράκα
Καθηγήτρια ΔΠΘ

Τι είναι μια μικροδιδασκαλία;

Μια μικροδιδασκαλία είναι μια **μικρογραφία μαθήματος**, μια ενδεικτική διδασκαλία, μια μικρή «πρόβα διδασκαλίας» που σκοπό έχει να βοηθήσει τον (υποψήφιο/ αρχάριο/ νέο) εκπαιδευτή να αποκτήσει ή/και να βελτιώσει τις διδακτικές του δεξιότητες αλλά και τις συμπεριφορές και στάσεις που συνάδουν με τον ρόλο του -πάντα μέσα στο ορισμένο κάθε φορά πλαίσιο εκπαίδευσης.

Στη μικροδιδασκαλία η έμφαση δίνεται στο **πώς** διδάσκεται κάτι, δηλαδή το κέντρο βάρους είναι η απόκτηση ή/και βελτίωση των διδακτικών δεξιοτήτων του αρχάριου εκπαιδευτή. Ο βασικός της σκοπός **δεν** είναι μια «συμπυκνωμένη» ή σε γρήγορο ρυθμό διδασκαλία που προσπαθεί να καλύψει ύλη μιας ολόκληρης ενότητας. Είναι χαρακτηριστικό ότι **το πιο συνηθισμένο λάθος** των εκπαιδευόμενων εκπαιδευτών στις μικροδιδασκαλίες, είναι ότι προσπαθούν να «χωρέσουν» έναν μεγάλο όγκο γνώσεων ή δεξιοτήτων σε πολύ σύντομο χρόνο.

Οι μικροδιδασκαλίες αναπτύχθηκαν στις αρχές με μέσα της δεκαετίας του 1960 από τον Dwight Allen και τους συνεργάτες του στο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για Εκπαιδευτές του Stanford. Το μοντέλο του Stanford δίνει έμφαση στην προσέγγιση "*δίδαξε, κάνε ανασκόπηση, σκέψου και, ξανα-δίδαξε*", χρησιμοποιώντας παιδιά του δημοτικού ως ακροατές. Το μοντέλο προσαρμόστηκε στη συνέχεια για διδασκαλία σε κολέγια και πανεπιστήμια.

Βασικές αρχές της μικροδιδασκαλίας

- Αποτελεί πραγματική διδασκαλία.
- Πραγματοποιείται σε ελεγχόμενο εκπαιδευτικό περιβάλλον.
- Στοχεύει στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, με συγκριμένους και ελεγχόμενους τρόπους,
- Δίνει έμφαση στις διδακτικές δεξιότητες του εκπαιδευτή, που πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε εκπαιδευτικής ομάδας.
- Επιτρέπει την ανατροφοδότηση και βελτίωση του εκπαιδευτή αλλά και των συμμετεχόντων.
- Προωθεί τη σκέψη για όλους όσους συμμετέχουν στις διδακτικές προσεγγίσεις μέσα από την εποικοδομητική (κι όχι κριτική και αξιολογική) αξιολόγηση-ανατροφοδότηση.

Τα μέρη μιας μικροδιδασκαλίας

Η μικροδιδασκαλία, επειδή αποτελεί μια προσομοίωση, εκπαιδευτική εργαστηριακή διαδικασία και άσκηση, πρέπει να **σχεδιαστεί** προσεχτικά, συνήθως με τη χρήση ενός **Σχεδίου Μαθήματος**, ώστε αφενός να μην ξεφύγει από τα όρια και τους περιορισμούς μιας μικροδιδασκαλίας και αφετέρου να απαντά στις ανάγκες της συγκριμένης ομάδας στην οποία απευθύνεται. Στον σχεδιασμό ορίζονται και περιγράφονται όλα όσα θα γίνουν κατά τη διάρκεια της μικροδιδασκαλίας.

Κατά την **υλοποίησή** της ο εκπαιδευτής καλείται μέσα σε μια εκπαιδευτική κατάσταση απλοποιημένη, ελεγχόμενη αλλά καθόλα πραγματική, να υλοποιήσει μιας μικρής διάρκειας διδασκαλία, κατά την οποία διδάσκει για 15 λεπτά, σε μια ολιγομελή ομάδα (συνήθως τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους, όλους μαζί ή σε μικρές ομάδες).

Η **ύλη** διδασκαλίας πρέπει να αποτελεί φυσική συνέχεια στην αλληλουχία όλης της συνολικής διδακτικής ύλης στην οποία εντάσσεται η μικροδιδασκαλία, αλλά στην περίπτωση μιας μικροδιδασκαλίας είναι **πολύ περιορισμένη** και χρειάζεται να περιγράφεται με ξεκάθαρο τρόπο.

Οι **εκπαιδευτικοί στόχοι** πρέπει να περιγράφονται με απόλυτη ακρίβεια και να ταξινομούνται στα **τρία επίπεδα των γνώσεων/ δεξιοτήτων/ στάσεων**. Δεν είναι απαραίτητο να υπάρχουν και τα τρία επίπεδα στόχων σε μια μόνον μικροδιδασκαλία – μάλιστα κάτι τέτοιο συχνά είναι πρακτικά πολύ δύσκολο.

Στη μικροδιδασκαλία επιλέγονται **μία ή δύο (το πολύ) δραστηριότητες** που θα πραγματοποιηθούν (συνήθως ο πολύ περιορισμένος χρόνος δεν επιτρέπει περισσότερες). Αναφέρονται, επίσης, οι **τεχνικές εκπαίδευσης** που θα χρησιμοποιηθούν και ο εκτιμώμενος για την υλοποίησή τους **χρόνος**, καθώς και τα **τεχνικά μέσα** που θα χρησιμοποιηθούν.

Κάθε μικροδιδασκαλία περιέχει το στοιχείο της **αξιολόγησης**, που οδηγεί σε ανατροφοδότηση κι επανεκτίμηση του αρχικού σχεδιασμού. Δηλαδή, αφού σχεδιαστεί προσεχτικά μια μικροδιδασκαλία, πρέπει στη συνέχεια να πραγματοποιηθεί και τέλος, να αξιολογηθεί. Η αξιολόγηση είναι πολύ σημαντική γιατί επιτρέπει στον εκπαιδευτή να δει και εμβαθύνει στο τι πήγε καλά και τι όχι και κυρίως στο τι θα μπορούσε να κάνει διαφορετικά, ώστε στο μέλλον, σε επόμενη διδασκαλία να πάει, ίσως, καλύτερα.

Το **πώς θα γίνει** η αξιολόγηση έχει προβλεφθεί και περιγραφτεί από τον Συντονιστή/Επόπτη της μικροδιδασκαλίας και εξαρτάται από το πλαίσιο στο οποίο υλοποιείται η μικροδιδασκαλία. Η διαδικασία της αξιολόγησης μιας μικροδιδασκαλίας γίνεται είτε από την ομάδα των εκπαιδευόμενων και τον Συντονιστή /Επόπτη (όλους μαζί ή χωριστά), και συχνά βασίζεται και στην αυτοαξιολόγηση του ίδιου του εκπαιδευτή.

Στην αξιολόγηση βοηθά πολύ η **ανατροφοδότηση** της μικροδιδασκαλίας και στη συνέχεια, η μελέτη της, ώστε να εντοπίζονται με σιγουριά τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία της διδασκαλίας που έγινε. Ο εκπαιδευτής, μέσα από τα σχόλια των άλλων, αντιλαμβάνεται το πόσο σημαντικά είναι θέματα όπως η οργάνωση

του μαθήματος, η ανάπτυξη των εννοιών, η στοχοθέτηση και η ακρίβεια του περιεχομένου, η διάρκεια των δραστηριοτήτων, ή η ποιότητα της ανατροφοδότησης. Παράλληλα, αξιολογούνται επιπλέον στοιχεία, όπως οι κινήσεις και η στάση του σώματος, οι κινήσεις των χεριών, οι εκφράσεις του προσώπου, ο τόνος της φωνής κ.ο.κ.

Άρα, οι τρεις βασικές φάσεις κάθε μικροδιδασκαλίας είναι:
σχεδιασμός,
υλοποίηση και
αξιολόγηση.

Βήματα της μικροδιδασκαλίας

Πριν από τη μικροδιδασκαλία:

- Ο εκπαιδευτής σχεδιάζει ένα δεκαπεντάλεπτο μικρο-μάθημα σε θέμα το οποίο στην συνέχεια μπορεί να αναπτυχθεί σε πλήρες μάθημα 45' λεπτών, το οποίο εντάσσεται σε μια ευρύτερη θεματική ενότητα, ενός κεφαλαίου, ενός βιβλίου μιας τάξης -στοιχεία που αναφέρει. Ο σχεδιασμός (βλ αρχείο Σχέδιο Μικροδιδασκαλίας) περιλαμβάνει:
  - τον **τίτλο** του μικρο-μαθήματος,
  - τη **θεματική ενότητα** στην οποία εντάσσεται
  - την **Εισαγωγή** και το **εκπαιδευτικό συμβόλαιο** που κάνει ο εκπαιδευτής με την ομάδα του,
  - τη **σύνδεση** του περιεχομένου της μικροδιδασκαλίας με τη συνολική διδακτική ύλη,
- Στη συνέχεια σχεδιάζονται και περιγράφονται:
  - οι **εκπαιδευτικοί στόχοι**, στα **τρία επίπεδα** των *γνώσεων/δεξιοτήτων/στάσεων*
  - οι **δραστηριότητες** που θα γίνουν,
  - οι εκπαιδευτικές **τεχνικές** που έχει επιλέξει ο εκπαιδευτής
  - τα **μέσα και το υλικό** που θα χρησιμοποιηθούν
  - η **σύνδεση** με τα επόμενα και το «**κλείσιμο**»,
  - η **χρονική κατανομή** των μερών της μικροδιδασκαλίας
- Τέλος, με τον σχεδιασμό ορίζεται και ο τρόπος **αξιολόγησης** που θα χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτής για να ελέγξει αν οι εκπαιδευτικοί στόχοι που είχε θέσει, τελικά επετεύχθησαν.

Στη διάρκεια της μικροδιδασκαλίας:

Μετά την κατάρτιση του Σχεδίου του Μαθήματος, ο εκπαιδευτής **διδάσκει** με βάση τον σχεδιασμό του για **15 λεπτά** μπροστά στους συναδέλφους του. Οι συνάδελφοι έχουν τον ρόλο των εκπαιδευομένων, ενώ ορισμένοι δίνουν ανατροφοδότηση με βάση ορισμένα κριτήρια που έχουν τεθεί από τον Συντονιστή/Επόπτη.

Η μικροδιδασκαλία **κλείνει**.

Μετά τη Μικροδιδασκαλία:

- Ο εκπαιδευτής **μελετά την ανατροφοδότηση** που έλαβε για τη μικροδιδασκαλία του κι επαναξιολογεί με **κριτική ματιά** θέματα, όπως η οργάνωση του μαθήματος, η ανάπτυξη των εννοιών και η ακρίβεια του περιεχομένου, η χρήση των συμμετοχικών τεχνικών και η ποιότητα των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που επέλεξε, η χρήση του χρόνου, κτλ κι έτσι, μπορεί να κάνει και την προσωπική του αυτό-κριτική.
- Καταθέτει τη δική του **αυτό-αξιολόγηση**

Τα πλεονεκτήματα από την αξιολόγηση-ανατροφοδότηση της Μικροδιδασκαλίας

Τα πλεονεκτήματα αυτής της προσέγγισης είναι ότι ο νέος εκπαιδευτής λαμβάνει σημαντική ανατροφοδότηση για διάφορες πλευρές της διδασκαλίας. Έχει, επίσης, την ευκαιρία να κάνει αυτό-αξιολόγηση, γιατί μετά τη μικροδιδασκαλία, μπορεί να αξιολογήσει τι πήγε καλά στη διδασκαλία του και τι όχι, πράγματα τα οποία του άρεσαν και θα ήθελε να υιοθετήσει, τι θα ήθελε να αλλάξει ή να κάνει με διαφορετικό τρόπο, κτλ. Ορισμένες ενδεικτικές ενότητες στις οποίες μπορεί να εστιάσει μια αυτό-αξιολόγηση είναι οι παρακάτω:

Περιεχόμενο: Ήταν κατανοητό, σαφές και κατάλληλο για την συγκεκριμένη ομάδα, τη θεματική ενότητα και το επιλεγμένο μικρο-μάθημα; Οι εκπαιδευτικοί στόχοι που έθεσα ήταν ρεαλιστικοί; Τελικά επετεύχθησαν;

Οργάνωση: Έκανα επαρκή προετοιμασία και πρόβλεψη για τα πρακτικά ζητήματα (πχ χώρος, μέσα, υλικά, συνθήκες κτλ); Μπόρεσα να τηρήσω τους χρόνους;

Εκπαιδευτική προσέγγιση: Χρησιμοποίησα δημιουργικές δραστηριότητες και συμμετοχικές εκπαιδευτικές τεχνικές; Έκανα καλή επιλογή και χρήση του υποστηρικτικού υλικού; Κατάφερα να ενεργοποιήσω την ομάδα μου;

Ομιλία: Πώς κρίνω τον τόνο της φωνής μου ως προς τη σωστή ταχύτητα, ένταση, καθαρότητα κτλ; Ήμουν σαφής στις οδηγίες και τις εξηγήσεις που έδωσα; Χρησιμοποίησα κατάλληλες για την ομάδα εκφράσεις, λεξιλόγιο, όρους κτλ;

Τρόπος παρουσίασης: Είχα άνεση, έκανα κατάλληλες κινήσεις, διατήρησα βλεμματική επαφή με το ακροατήριο; Τι εικόνα έδινε η «γλώσσα του σώματός» μου;

Αλληλεπίδραση με την ομάδα: Κατάφερα να αλληλεπιδράσω με την ομάδα μου; Πώς ανταποκρίθηκα σε τυχόν ερωτήσεις; Χρησιμοποίησα χιούμορ; Υιοθέτησα αυταρχική και «δασκαλίστικη» στάση;

Ενδεικτική κατανομή χρόνου σε μια 15'λεπτη Μικροδιδασκαλία

Εισαγωγή -σκοπός- σύνδεση = 10% = 1,5'

Υλοποίηση = 70% = 10,5'

Αξιολόγηση = 10% = 1,5'

Κλείσιμο σύνδεση με τα επόμενα = 10%= 1,5

Βιβλιογραφικές πηγές

Καψάλης, Γ. Α. & Βρεττός, Ε. Ι. (2002). *Μικροδιδασκαλία και άσκηση διδακτικών δεξιοτήτων*. Αθήνα: Ατραπός.

Κεδράκα, Κ. (2015). *Η Μικροδιδασκαλία ως Εργαλείο Εκπαίδευσης των Βιοεπιστημόνων -Μελλοντικών Εκπαιδευτικών: Απόψεις των Φοιτητών του Τμήματος Μοριακής Βιολογίας και Γενετικής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης*. Στον χαριστήριο τόμο στον Ομότιμο Καθηγητή Δ. Χατζηδήμου: *Μελετήματα και Ερωτήματα της Παιδαγωγικής Επιστήμης*, (επιμ. Κ. Μπίκος και Ε. Ταρατόρη), 227 - 246. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Κουγιουρούκη, Μ. (2003). *Ο ρόλος της μικροδιδασκαλίας στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης και της Επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών*. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.

Ταρατόρη, Ε. (1991). Η εφαρμογή των Μικροδιδασκαλιών στην Εκπαίδευση των υποψηφίων εκπαιδευτικών, *Σχολείο και Ζωή*, 11, 379-384.

Χατζηδήμου, Δ. (1997). *Η μικροδιδασκαλία στην Εκπαίδευση των εκπαιδευτικών. Μια ερευνητική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.